

Досвід практичної роботи з формування вимови на заняттях з розвитку слухового сприймання та формування вимови

**Курушкіна Наталя Олексіївна,
вчитель-методист з розвитку слухового
сприймання та формування вимови**

У

АРТИКУЛЯЦІЙНІ ВПРАВИ

Дана презентація являє собою практичний матеріал для розвитку артикуляційної моторики у дітей. У ній подані артикуляційні вправи, які супроводжуються описами та малюнками.

Головна мета артикуляційної гімнастики - навчити дитину керувати органами мовлення та відчувати, запам'ятовувати рухи губ і язика, правильно ці рухи відтворювати для того, щоб згодом чітко вимовляти проблемні звуки у словах.

Для логопедів, учителів, батьків та всіх тих, хто зацікавлений у гармонійному розвитку дітей.

Правила проведення артикуляційних вправ

- ❖ **Вправи слід проводити сидячи**
- ❖ **Ненапружувати тіло**
- ❖ **Тримати спину прямо**

Артикуляційні вправи для постановки звуку «А»

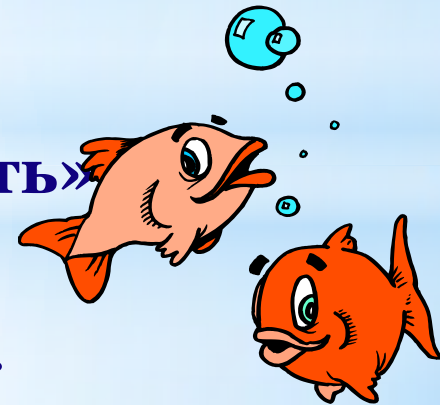
Вправа №1. «Теплий вітер»

Широко відкрити рота, видихати тепле повітря. Робити швидко (4-5 разів).

Вправа №2. «Рибки розмовляють»

Широко відкрити рота, потім його закрити. Робити швидко (5-6 разів).

Вправа №3. «Бегемотик»

Повільно широко відкрити та закрити рот. (Робимо повільно 5-6 разів).

Артикуляційні вправи

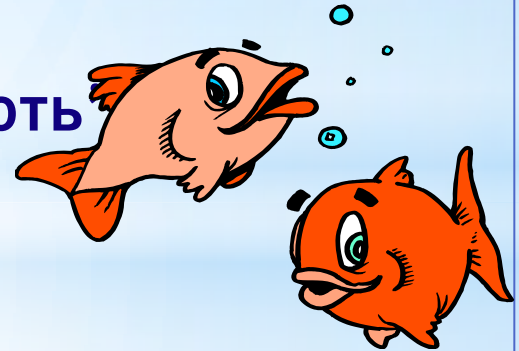
Вправа №1. “Теплий вітер”

Широко відкрити рот, видихнути тепле повітря. Робимо швидко (4-5 разів).

Вправа №2. “Рибки розмовляють”

Рот широко відкрити, потім закрити. Робимо швидко (5-6 разів).

Вправа №3. “Бегемотик”

Вчимося повільно широко відкривати і закривати рота (3-5 разів). Даємо дитині час для відпочинку і розслаблення. Пропонуємо проковтнути слину.

АРТИКУЛЯЦІЙНА ГІМНАСТИКА ДО ПОСТАНОВКИ ЗВУКУ [Б]

Вправа №1. “Годинник”

Відкрити рот, розтягнути губи, витягнути язик, торкаємось гострим кінчиком язика то правого, то лівого куточку губ.

Вправа №2. “Гойдалка”

Відкрити рот, напруженим язиком тягнися до верхніх та нижніх зубів (по черзі).

Вправа №3. “Гірка ”

Відкрити рот, кінчик язика відтягнути від нижніх зубів, а його задня частина високо піднімається до твердого піднебіння.

АРТИКУЛЯЦІЙНА ГІМНАСТИКА ДО ПОСТАНОВКИ ЗВУКУ [В]

Вправа №1. “Покарання язичка”

Щоб язик був спокійний, поплямкай його губами 5 разів, а потім потримай широкий язик спокійно в роті. (2-3 рази).

Вправа №3. “Їжак пирхає”

Верхня губа приподнята. До верхніх зубів наблизити нижню губу. Приривчато видихати повітря. (3-4 рази.)

Вправа №1. “Футбол”

Посміхнутися, покласти широкий язик на нижню губу. Здувати ватку зі столу.

АРТИКУЛЯЦІЙНА ІМНАСТИКА ДО ПОСТАНОВКИ ЗВУКУ ІГІ

Вправа №1. “Квіти”

Глибоко вдихнути через ніс, видихнути, промовляючи слова: «Чудово!».

Вправа №2. “Тісто”

Посміхнутися, поплямкати по язичку губами - "пя-пя-пя," покусати кінчик язика зубами (чергувати ці два рухи).

Вправа №3. “Млинець”

Відкрити рот і покласти широкий язик на нижню губу й утримувати його нерухомо.

АРТИКУЛЯЦІЙНА ІМНАСТИКВДОПОСТАНОВКИ ЗВУКУ [ґ]

Вправа №1. “Жабка”

Утримуємо кілька секунд губи в усмішці. Стараємося не показувати зуби.

Вправа №1. “Лопатка”

Широкий розслаблений язик злегка висунути з рота й покласти на нижню губу. Утримувати: 1-2-3-4-5-6-7-8-9-10.

Вправа №3. “Гірка”

Рот відкритий, кінчик язика відтягується від нижніх зубів, а задня частина високо піднімається. (3-4 рази).

АРТИКУЛЯЦІЙНА ГІМНАСТИКА ДО ПОСТАНОВКИ ЗВУКУ [д]

Вправа №1. “Грибок”

Посміхнутися. Широко відкрити рот, язик присмоктати до піднебіння.

Вправа №2. “Барабан”

Відкрити рот, язик підняти до верхніх зубів. Спочатку повільно постукати язиком біля верхніх зубів, а потім дедалі швидше.

Вправа №3. “Чистимо зуби”

Усміхнутися, показати зуби, трохи відкрити рот і кінчиком язика «чистити» зуби, роблячи рухи язиком від коренів зубів.

АРТИКУЛЯЦІЙНА ГІМНАСТИКА ДО ПОСТАНОВКИ ЗВУКУ [Е]

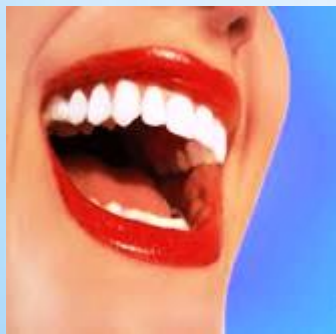
Вправа №1. “Усмішка”

Утримувати декілька секунд губи в усмішці, губи зімкнені .(4-5 разів.)

Вправа №2. “Віконце ”

Широко відкрити рот (жарко), закрити рот (холодно).

Вправа №3. “На морі штиль”

Рот відкрити. Язик укладається на дно ротової порожнини і стає нерухомим (3-5 разів)

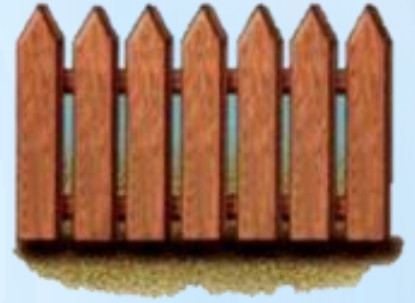

АРТИКУЛЯЦІЙНА ГІМНАСТИКА ДО ПОСТАНОВКИ ЗВУКУ [Є]

Вправа №1. “Парканчик”

Утримувати декілька секунд губи в усмішці, губи зімкнені .(4-5 разів.)

Вправа №2. “Гірка”

Рот відкритий, кінчик язика відтягується від нижніх зубів, а задня частина високо піднімається.(3-4 рази).

Вправа №3. “Катушка”

Посміхнутися. Відкрити рот. Кінчиком широкого язика торкаємось нижніх зубів. Широкий язик «викатується» вперед і забирається в середину рта, не відривая язика від зубів.

АРТИКУЛЯЦІЙНА ГІМНАСТИКА ДО ПОСТАНОВКИ ЗВУКУ "Ж"

Вправа №1. "Маляр".

Відкрити рот і погладжувати піднебіння широким кінчиком язика вперед-назад. "Фарбуємо стелю", не поспішаємо. (4-5 разів.)

Вправа №2. "Смачне варення".

Облизати кінчиком язика верхню та нижню губи. Неначе злизуєш варення. (2-3 рази.)

Вправа №3. «Грибок».

Відкрити рот, язик присмоктати до піднебіння. Потримати його в такому положенні під лічбу від 3 до 10.

АРТИКУЛЯЦІЙНА ГІМНАСТИКА ДО ПОСТАНОВКИ ЗВУКУ "З"

Вправа №1. "Парканчик"

Посміхнутися так, щоб зуби були зімкнені і трохи оголені. (6-7 разів.)

Вправа №2. "Трубочка"

Відкрити рот. Бічні краї язика загнути до гори. Утримувати язик (на рахунок до 10).

Вправа № 3. «Чистимо зуби».

Посміхнутися, кінчиком язика "почистити" за нижніми зубами. Потім підняти язик угору і «почистити» за верхніми зубами. Рот закрити, імітувати полоскання ротика водою. (5-6 р.)

АРТИКУЛЯЦІЙНА ГІМНАСТИКА ДО ПОСТАНОВКИ ЗВУКУ ІІІ

Вправа №1. “Пароплав”

Показати як гуде “пароплав”:
відкрити рот, протяжно промовляти
звук “и-и-и”.

Вправа №2. “Млинці”

Відкрити рот і покласти широкий
язик на нижню губу.

Вправа №3. “Хованка”

Рот широко відкрити; язик то витягувати
вперед, то затягувати углиб рота
(або висунути широкий язик між
зубами, а потім заховати його
за нижні зуби)

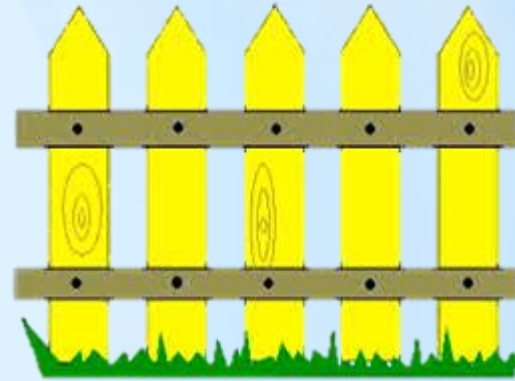

АРТИКУЛЯЦІЙНА ГІМНАСТИКА ДО ПОСТАНОВКИ ЗВУКУ Ш

Вправа №1. “Парканчик”

Усміхніться так, щоб зуби були зімкнені і трохи оголені.

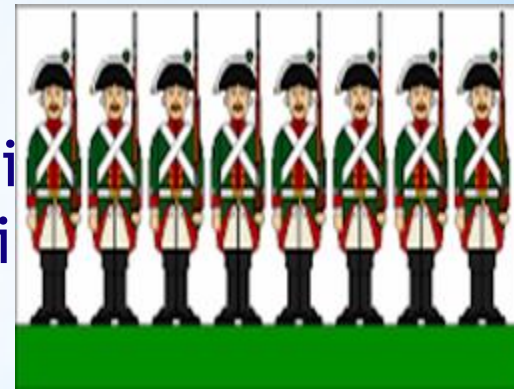
Вправа №2. “Жабка”

Утримуємо кілька секунд губи в усмішці. Стараємося не показувати зуби.

Вправа №3. “Солдати”

Кінчиком язика рахувати верхні та нижні зуби у відкритому роті

АРТИКУЛЯЦІЙНА ГІМНАСТИКА ДО ПОСТАНОВКИ ЗВУКУ [ї]

Вправа №1. “Лопатка”

Широкий розслаблений язик злегка висунути з рота й покласти на нижню губу.

Утримувати: 1-2-3-4-5-6-7-8-9-10.

Вправа №2. “Покарання язичка”

Щоб язик був спокійний, поплямкай його губами 5 разів, а потім потримай широкий язик спокійно в роті. (2-3 рази).

Вправа №3. «Чистимо зуби».

Посміхнутися, кінчиком язика “почистити” за нижніми зубами. Потім підняти язик угору і «почистити» за верхніми зубами. Рот закрити, імітувати полоскання ротика водою. (5-6 р.)

АРТИКУЛЯЦІЙНА ГІМНАСТИКА ДО ПОСТАНОВКИ ЗВУКУ [Й]

Вправа №1. “Голка”

Посміхнись, відкрий рот, висунь язик, витягнувши його по можливості вузько, потримати під лічбу до 5, а потім сховай.

Вправа №2. “Млинці”

Відкрити рот і покласти широкий язик на нижню губу.

Вправа №3. «Гірка».

Рот відкритий, кінчик язика відтягується від нижніх зубів, а задня частина високо піднімається. (3-4 рази).

АРТИКУЛЯЦІЙНІ ВПРАВИ ДО ПОСТАНОВКИ ЗВУКУ "К"

Вправа №1. “ Кішка вигинає спинку ”

Кінчик язика впирається в нижні зуби й відтягується в ротову порожнину.

Вправа №2. “ Гармошка ”

Рот відкритий, кінчик язика відтягується від нижніх зубів, а його задня частина високо піднімається до твердого піднебіння.

Вправа №3. «Міст»

Відкрити рот. Кінчик язика упирається в нижні зуби. Вигнути спинку язика. Повільно зближуємо зуби, закриваємо рот. «Міст» стоїть за закритими зубами. (3—4 рази.)

АРТИКУЛЯЦІЙНА ГІМНАСТИКА ДО ПОСТАНОВКИ ЗВУКУ "Л"

Вправа №1. "Гребінець"

Посміхнись, язик стиснути зубами.
Рухати язиком вперед - назад, між
зубами. (5-10 разів.)

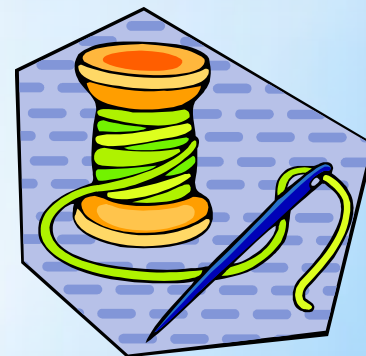
Вправа №2. "Смачне варення"

Облизування кінчиком язика нижньої
губи, а потім - верхньої (рот відкритий).

Вправа №3. «Голка»

Посміхнись, відкрий рот, висунь язик, витягнувши його по можливості вузько, потримай під лічбу до 5, а потім сховай.

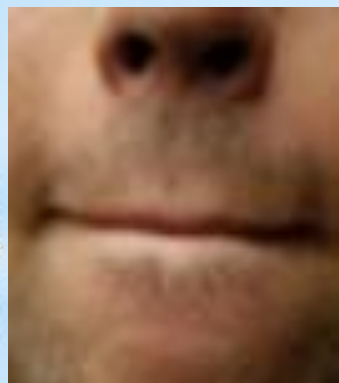

АРТИКУЛЯЦІЙНА ГІМНАСТИКА ДО ПОСТАНОВКИ ЗВУКУ [М]

Вправа №1. “П’ятачок”

Витягнути вперед губи п’ятачком і покрутити їм вправо-влево.(8-10 разів.)

Вправа №2. “Хованка з губами ”

Втягнути в ротову порожнину нижню і верхню губи. Притиснути їх передніми зубами. Губи\ «сховалися».(5-6 разів.)

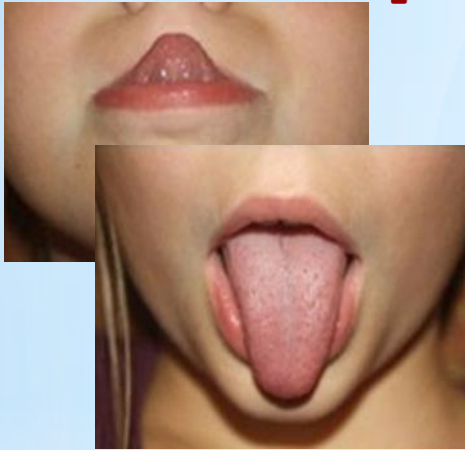

Вправа №3. «Вітер зриває листочки»

Артикуляційна гімнастика для розвитку рухливості м’якого піднебіння. Кашляти з відкритим ртом на підвішений на ниточці листочок.

АРТИКУЛЯЦІНА ГІМНАСТИКА ДО ПОСТАНОВКИ ЗВУКУ [Н]

Вправа №1. «Гойдалка»

Відкрити рот, напруженим язиком тягнися до верхніх та нижніх зубів (по черзі).

Вправа №2. «Грибочок»

Відкрити рот, язик присмоктати до піднебіння. Потримати його в такому положенні під лічбу від 3 до 10.

Вправа №3. «Вітрило»

Відкрити рот. Кінчик язика підняти за верхніми зубами. Утримувати його в такому положенні під лічбу від 5 до 10.

АРТИКУЛЯЦІЙНА ГІМНАСТИКА ДО ПОСТАНОВКИ ЗВУКУ [O]

Вправа №1. “Кулька”

Надути щоки, нібито кульку. Утримувати в

такому положенні декілька секунд.

Робити

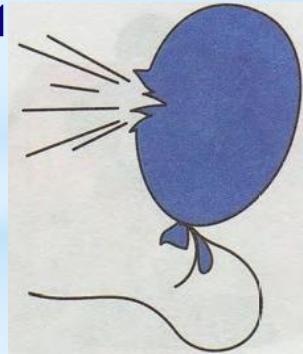
це поступово, дуже повільно, випускаючи повітря крізь стиснуті губи.

Вправа №2. “Кулька лопнула!”

На надуті щоки слід натиснути пальцями...

І тоді:” Хлоп! ”, - кулька лопнула!

Вправа №3. “Хом’ячок”

Схожа з вправою ”Кулька”. Але у вправі «Хом’ячок» треба пожувати, не розтуляючи при цьому губи, роздувати щоки. Нижня щелепа рухається ритмічно

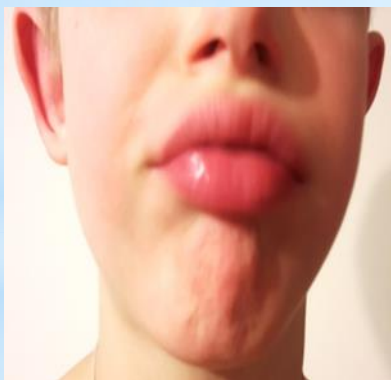

АРТИКУЛЯЦІЙНІ ВПРАВИДО ПОСТАНОВКИ ЗВУКУ «П»

Вправа №1. «Усмішка»

Широко посміхнутися, зуби не показуємо.
Тримаємо в такому положенні 3-5 секунд.

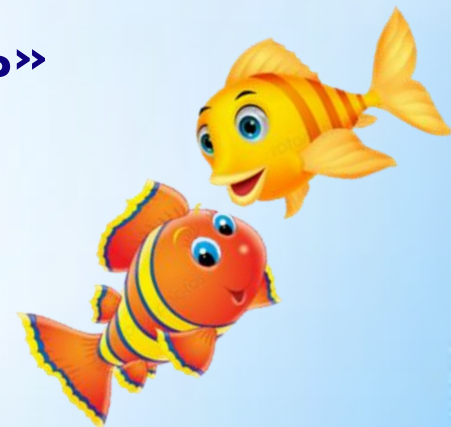
Вправа №2. «Коник пирхає»

Витягнути губи вперед. Дуємо в губи,
викликаючи їх вібрацію (3-4 рази).

Вправа №3. «Рибки розмовляють»

Рот широко відкрити, потім закрити.
Робимо швидко (5-6 разів).

АРТИКУЛЯЦІЙНІ ВПРАВИ ДО ПОСТАНОВКИ ЗВУКУ ІРІ

Вправа №1. «Горіх»

Кінчиком язика натискаємо на щіку
то зліва, то зправа. (5-6 разів.)

Вправа №2. «Фокус»

На ніс покласти ватку. Широким язиком в
формі «чашечка», притиснутим до верхньої
губи, здувати ватку з носа ввверх.

Вправа №3. «Дятел»

Посміхнутися, відкрити рот і постукати широким
кінчиком язика по альвеолах, чітко вимовляючи
звук [д]: д-д-д-д. Спочатку вимовляти повільно,
потім дедалі швидше.

АРТИКУЛЯЦІЙНА ГІМНАСТИКА ДО ПОСТАНОВКИ ЗВУКУ "С"

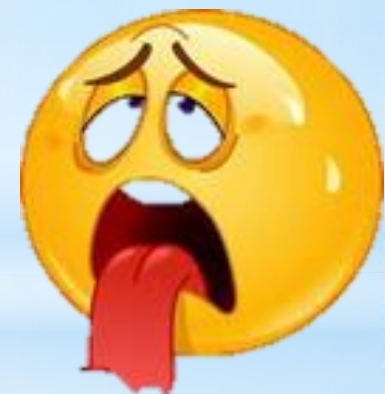
Вправа №1. "Усмішка»

Широко посміхнутися, зуби не показуємо.
Тримаємо в такому положенні 3-5 секунд.

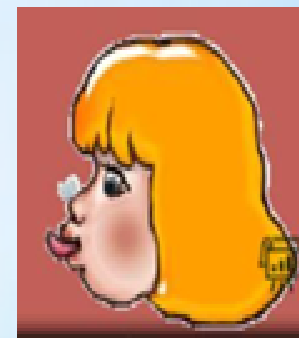
Вправа №2. "Покарання язичка"

Щоб язик був спокійний, поплямкай його
губами 5 разів, а потім потримай широкий
язик спокійно в роті. (2-3 рази).

Вправа №3. "Парашут"

На ніс покласти ватку. Широким язиком
у формі «чашечки», притиснути до
верхньої губи, здувати ватку з носа вверх.

АРТИКУЛЯЦІЙНІ ВПРАВИ ДОПОСТАНОВКИ ЗВУКУ ІТІ

Вправа №1. "Дудочка"

Відкрити рот. Бічні краї язика загнути до гори. Утримувати язик (на рахунок до 10).

Вправа №2. "Почистити зуби"

Посміхнутися, напіввідкрити рот і кінчиком язика "почистити" верхні зуби з внутрішнього боку, роблячи рухи язиком від коренів зубів.

Вправа №3. "Коник"

Відкрити рот, підняти язик до м'якого піднебіння і щелкнуть им. Показати як цокає коник.

АРТІКУЛЯЦІЙНА ГІМНАСТИКА ДО ПОСТАНОВКИ ЗВУКУ ІУ

Вправа №1. “Слоненя”

Витягнути губи вперед, як для поцілунку і тримаємо в такому положенні 3-5 секунд. Повертаємо губи в спокійне положення. Даємо дитині час для відпочинку і розслаблення (3-4 рази).

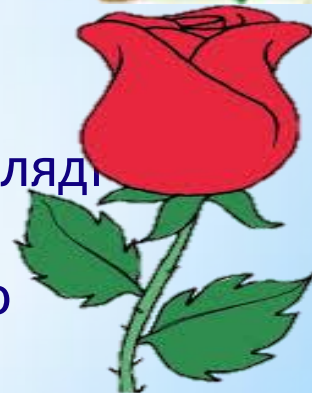
Вправа №2. “Сопілочка”

Язик згорнути в трубочку. Тримаємо в такому положенні 3-5 секунд. Повертаємо губи в спокійне положення.

Вправа №3. “Пуп’янок”

Зуби стиснуті, губи витягнуті і складені у вигляді пуп’янки квітки. Вправа схожа на попередню “Слоненя”, але губи більш стиснуті. Робимо швидко (5-6 разів).

АРТИКУЛЯЦІЙНІ ВПРАВИ ДО ПОСТАНОВКИ ЗВУКУ "Ф" "Ф'"

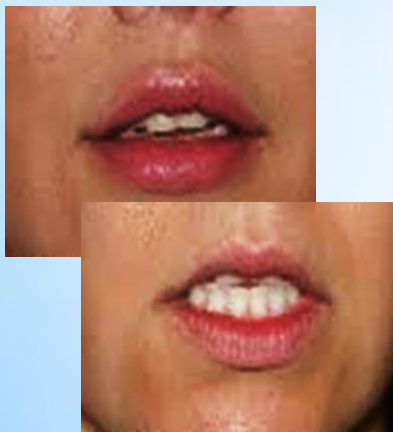
Вправа №1. "Пташеня"

Широко відкрити рот. Утримувати широкий спокійний язик за нижніми зубами. (7-8разів).

Вправа №2. "Кролик"

Зуби стиснуті. Верхню губу припідняти і оголити верхні зуби. (3-4 рази.)

Вправа №3. "Шторки"

Напіввідкритий рот. Почергово оголити верхні зуби, а потім нижні зуби. (3-4 рази.)

АРТИКУЛЯЦІЙНА ГІМНАСТИКА ДО ПОСТАНОВКИ ЗВУКУ ІЖІ

Вправа №1. “Жабка”

Посміхнутися без напруги, щоб було видно передні верхні і нижні зуби. Утримувати в такому положенні 5-6 секунд.

АРТИКУЛЯЦІЙНА ГІМНАСТИКА ДО ПОСТАНОВКИ ЗВУКУ "Ц"

Вправа №1. "Парканчик"

Усміхніться так, щоб зуби були зімкнені і трохи оголені.

Вправа №2. «Катушка»

Посміхнутися. Відкрити рот. Кінчиком широкого язика торкаємось нижніх зубів. Широкий язик «викатується» вперед і забирається в середину рта, не відривая язика від зубів.

Вправа №3. Молоток»

Відкрити рот і, не торкаючись зубів, підняти вгору бічні та передні краї широкого язика. Стукати язиком по альвеолах зі звуком [т] або [д].

АРТИКУЛЯЦІЙНА ГІМНАСТИКА ДО ПОСТАНОВКИ ЗВУКУ "Ч"

Вправа №1. “ Чашечка ”.

Відкрити рот і, не торкаючись зубів, підняти вгору бічні та передні краї широкого язика

Вправа №2. “Грибок”

Відкрити рот, язик присмоктати до піднебіння. Потримати його в такому положенні під лічбу від 3 до 10.

Вправа №3. “ Маляр ”.

Відкрити рот і погладжувати піднебіння широким кінчиком язика вперед-назад.

АРТИКУЛЯЦІЙНА ГІМНАСТИКА ДО ПОСТАНОВКИ ЗВУКУ "Ш"

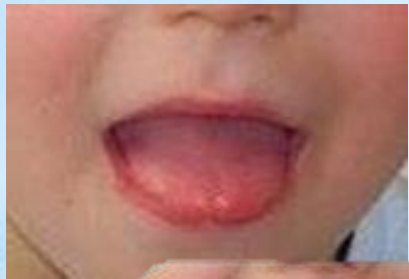
Вправа №1. "Приклей цукерку»

Відкрити рот на 1.5-2 см і покласти широкий кінчик язика на нижню губу. На самий край язика покласти тоненький шматок іриски. Приклеїти цей шматок цукерки до альвеол.

Вправа №2. «Хованка».

Посміхнутися. На рахунок «один» відкрити рот, покласти широкий язик «Лопаточкой». На рахунок «два» сховати язик в рот за нижні зуби «Горкой». Повторити декілька разів. Рот не закривати.

Вправа №3. "Покарання язичка".

Напіввідкритий рот, спокійно покласти язик на нижню губу і поплямкати його губами 5-6 разів, вимовляючи звуки пя-пя-пя, а потім підтримувати спокійно широкий язик у відкритому роті під лічбу від 1 до 5.

АРТИКУЛЯЦІЙНА ІМНАСТИКА ДО ПОСТАНОВКИ ЗВУКУ "Ц"

Вправа №1 «Бублик»

Зуби зимкнені. Губи округлені і трохи витягнені вперед. Верхні і нижні зуби виглядають.

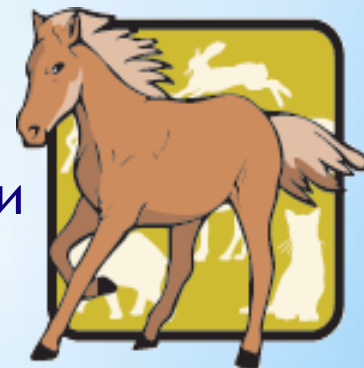
Вправа №2. «Індик»

Відкрити рот. Язик підняти до верхньої губи і загнути в верх. Рухатись язиком по верхній губі вперед-назад, вимовляючи: «бл-бл-бл».

Вправа №3. “ Коник ”

Відкрити рот і цмокати язиком за верхніми зубами.

АРТИКУЛЯЦІЙНА ГІМНАСТИКА ДО ПОСТАНОВКИ ЗВУКУ [Ю]

Вправа №1. “Гірка”

Рот відкритий, кінчик язика відтягується від нижніх зубів, а задня частина високо піднімається. (3-4 рази).

Вправа №2. “ Жолобок”.

Язик лежить на нижній губі, кінчик- вузький, а бокові краї загнуті в жолобок. Повільно дути на кінчик язика.

Вправа №3. “Пуп’янок”

Зуби стиснуті, губи витягнуті і складені у вигляді пуп’янки квітки. Вправа схожа на вправу “ Слоненя ”, але губи більш стиснуті. Робимо (5-6 разів).

АРТИКУЛЯЦІЙНА ГІМНАСТИКА ДО ПОСТАНОВКИ ЗВУКУ [Я]

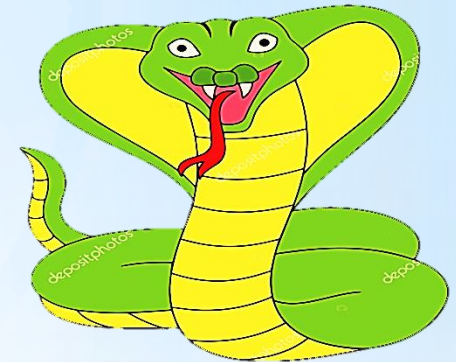
Вправа №1. «Паркан»

Усміхніться так, щоб зуби були зімкнені і трохи оголені.

Вправа №2. «Змія»

Широко відкрити рот, висовувати вузький язик і потім ховати його назад. (5-8 разів.)

Вправа №3. «Гірка»

Рот відкритий, кінчик язика відтягується від нижніх зубів, а задня частина високо піднімається. (3-4 рази).

